

מילואים הלכות פסח סימן תמח המשך מעמוד קודם

כדיניהם, כמבואר ברמב"ם (פי' מהל' מלכים ה"ב) הונוא דבריו בביהיל לעיל (סי' תמא ט"ב דיה אבל), ומשום כך התנאי קיים. אמנם לענין ישראל שהלכה לנכרי ונתן לו הנכרי משכון של חמץ, ולא אמר לו הנכרי שאם לא אפרע בזמן יהיה המשכון שלך מעבשיו והגיע זמן הפרעון קודם הפסח ולא פרעו, כתב בביה"ל לעיל (סי' תמא ט"ב דיה אבל) שאף שבדיניהם יש לישראל זכות במשכון, מימ כיון שאין רצונו של הישראל לזכות במשכון, כדי שלא יאסר עליו בהנאה בחמץ שעבר עליו הפסח ויפסיד את חובו, דנים אותו כדינו שאין המשכון אלא אסמכתא ואינו של הישראל, ומותר הוא לאחר הפסח לראה במשניב שם (סי' ט) עדינת הרכה ראשונים שבהגיע זמן הפרעון קודם פסח אין המשכון אסמכתא אלא ממונו של ישראל וצריך למוכרו או לבערו. (שו"ת הלכות ס"ג, וכתב יאזולי יש לחלק).

שכין שהנכר קנה את הסחורה ביותר מכדי שוויה, ומוכרה הוא לחזור ולמוכרה לישראל לאחר הפסח, ניכר שאין מכירה זו אלא הערמה בלבד.

[משניב סי' טז]

ש"ך הקמץ לצפ"ם ת"ך אם יתקיים התנאי לבסוף⁹².

92) ולענין מי שמכר מוצו לנכרי על מנת שישלם לו אחר עשרה ימים, כתב החו"א (א"ח סי' קכג ס"ק ג) שהתנאי קיים אף שלא עשה חנאי זה כמשפטי התנאים, ואם התבטל התנאי תתבטל המתנה [אלא שאסור לעשות כן משום חומרת חמץ וכמו בעל מנת להחזיר], שכין שבדיניהם יש לישראל זכות בהמונו כל זמן שהנכרי לא שלם לו [שהרי בדיניהם אין משפטי התנאים], ובאופן זהו זכות לישראל דנים

הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד 70

כתב בביה"ל שם (דיה הילך) בשם הפמ"ג שם (א"א סי' כט) שאסור, כיון שלישראל עצמו אסור לבעול.

[משניב סי' יח]

שנחזין לו לאכל ולשתות חמץ⁹³ וכו', שפאכיל חמץ להתינוק⁹⁴.

93) ולעיל (סי' שמג ס"ק ה) הוסיף לכו, שהיינו בתנוק שהוא קצת חולה.

94) ואף על פי שאמירה לנכרי אסורה מדרבנן בכל איסורי התורה, כמו שכתבו הרמ"א (יו"ד הל' כלאי בהמה סי' רצו) והמשניב לעיל (סי' שמג ס"ק ה), מימ לגבי צרכי קטן כתב הרמ"א לעיל (סי' שכח ס"י) שצרכיו נחשבים כצרכי חולה שאין בו סכנה, ולכן מותר בשבת לומר לנכרי לעשות מלאכה לצרכו ולגבי הגיל שנחשב קטן בחולה, ראה בדרכינו שם על המשניב (סי' נח).

ומשמע מכאן שאמירה לנכרי להאכיל קטן דבר איסור, אינה נחשבת כספיית איסור בידים, שהרי כתב לעיל (סי' שמג ס"ק ה) שספיית איסור לקטן על ידי ישראל גדול אסורה מן התורה. וכספר ארחות שבת (ח"ב פכ"ד הע' כט) הביא שאכן כך מבואר בים של שלמה (יבמות פ"ד סי' ח) ובשרת חתם סופר (א"ח סי' ג), שאמירה לנכרי להאכיל קטן דבר איסור, אינה נחשבת כספיית איסור בידים, ושלא כמו שכתב בשו"ת פרי יצחק (ח"א סי' יב) ואמנם ראה מה שכתבנו להלן (הע' ג). שיתכן שאין איסור כלל לספות בידים חמץ לקטן החולה, ולפי זה אין ראיה מכאן לנדון הנ"ל.

וליתן את בהמונו לנכרי להאכילה בימי הפסח, כשיודע שיאכילה חמץ, כתב השו"ע לעיל (סי' תמח ס"ז) שאסור, וביאר המשניב שם (סי' ל) שכין שהבהמה מתפטמת על ידי החמץ, נחשב הדבר שבעליה משתבר מחמץ.

טעמא ובע"ז (כא, ב' דיה אבל). אמנם רש"י בע"ז (טו, א' דיה כיון דזבנה) כתב לגבי אמירה לנכרי באיסורי שבת, שהאיסור הוא מצד הדיבור עצמו, וכמו שדרשו חז"ל (שבת ק"ג, ב) את הפסוק (ישעיה נח יג) 'ומצוא הפעך חדר דבר', שמחמתו אין לאסור בשאר איסורי התורה.

וביאר הקהלות יעקב (עבודה זרה סי' ח) שאף שבכל איסורי התורה אכן האיסור הוא מצד שליחות, מימ לגבי איסורי שבת יש איסור נוסף מצד הדיבור, יש חוספת דין בכל אחד מהאיסורים, שממנו שנחשב כשלוחו אסור לומר לו גם בערב שבת שיעשה מלאכה בשבת ויכמו שכתב המשניב לעיל שם (סי' ע"ד), וממה שהדיבור אסור, אסור גם לומר לו בשבת שיעשה במחצאי שבת, הוסיף, שלפי זה האומר לנכרי שכתב לעשות מלאכה בשבת עצמה, עובר על שני האיסורים ונכעין זה כתבו בשו"ת אבני נזר (א"ח סי' מג אות ו), ובקובץ שעורים (ביצה אות מט).

[שעה"צ סי' כד]

הדלעיל ק"קין שז צ"ף כא, צ"ן שם קמשה קרונה⁹⁵.

95) שם כתב השו"ע (סכ"א) שאסור בשבת לומר לנכרי יהלך בשר זה ובשל אותו לצרכך, ואפילו אין מוונתו עליו, וביאר המשניב שם (סי' עג) שאף על פי שהישראל אינו נהנה מהמלאכה כלל, מימ כיון שאומר לנכרי לעשות מלאכה האסורה לו עצמו, אף זה בכלל איסור אמירה לנכרי. אבל לומר לנכרי לעשות מלאכה לצורך עצמו, כתב הרמ"א שם שמוותר, וביאר המשניב (שם) שהיינו לומר לו קח בשר שלך ובשל אותו לצרכך, וכתב בטעם הדבר, שכין שהדבר מעולם לא היה של ישראל, הנכרי אינו עושה את המלאכה עבור הישראל, אין הדבר בכלל גזירת אמירה לנכרי, וכן ליתן לנכרי בימות החול בשר וחלב ולומר לו לבשל לצורך עצמו.

הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד לו

לדבר עבירה הוא דוקא כשיכול המשלח לומר 'סברתי שהשלח לא ישמע לי', כמשמעות דברי הסמ"ע (ח"ימ סי' קכג ס"ק ב), מה שאין כן בשליח מומר שאין המשלח יכול לומר כך, אם כן יש כאן שליחות וזכה המשלח בחמץ [וראה רמ"א (ח"ימ סי' שפח ס"ט) ושי"ך שם (סי' סז), שנחלקו בדין שליח לדבר עבירה באופן שהמשלח אינו יכול לומר 'סברתי שהשלח לא ישמע לי'].

ממור לשבת או לעבודה וזה שר"י כמומר לכל התורה לקטת חמץ עבורו בפסח, הביא הרע"ק"א שם שהפמ"ג (שם), וכן בפמ"ג לעיל סי' י"ד א"א סי' ה, לענין שליחות מומר להלול שבת) הסתפק בדבר, שאף שיש שליחות למומר, מימ כיון שאין שליח לדבר עבירה לא קנה הישראל, וכיון שגם המומר לא התכוון לזכות בחמץ, אם כן יהיה החמץ מותר לאחר הפסח, או שנאמר שכל מה שאומרים שאין שליח

הלכות פסח סימן תנ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יח]

וכדלעיל פסימן תמו²⁶; ועוד, משום לתא דקנן²⁷ וכו', אם אין התינוק קטן לנהיגה, דקנש סכנה אין צריך לנקות קבל נה²⁸.

25) שם כתב השו"ע (ס"ג) לגבי חמץ שנתגלגל מגנו של נכרי לגנו של ישראל, שיוציאו ישראל מרשותו על ידי שדחפנו בקבה, וביאר המשנ"ב שם (ס"ק ו) שליגע בו בידים אסור, שמא יאכל ממנו.

26) וממה שהוצרך לטעמים אלו, משמע שאין לאסור כאן מחמת איסור התורה להאכיל דבר איסור לקטן וכמובא לעיל (סי' שמג ס"ק ד). וכתב הגר"ש אויערבך (שולחן שלמה שבת סי' שמג ס"ק ב) שאכן כך מבואר בשו"ע הרב (באן סכ"ה). שמן התורה אין איסור להאכיל חמץ לקטן החולה [אף שאין בו סכנה]. שהרי כתב שאם אי אפשר להאכיל את החינוך על ידי נכרי או קטן, מותר להאכילו גם על ידי ישראל גדול [אולם ממה שלא הביא המשנ"ב היתר זה, לכאורה יש לדייק שלא סבר כן להלכה].

והוסיף הגר"ש אויערבך, שעל פי זה יש לבאר מדוע לא נאסר לצוות לקטן להאכיל קטן אחר, אף על פי שלכאורה מחטיא את הקטן הראשון בכך שמאכיל איסור לקטן השני [שכן גם להטעות קטן על ידי שאומר לו שמותר לעשות כך הרי זה נחשב כמאכילו, כמבואר בריטב"א ביבמות קיד, אן. אולם, ראה שו"ת אחיעזר (ח"ג סי' פא אות ט) שכתב לדון שרין 'ספיית איסור' אינו אמור לגבי קטנים, ואינו כשאר איסורים האמורים גם לגבי קטנים, ורק שאין נעשים עליהם.

אמנם, השו"ע הרב (סי' שמג ס"ה) כתב, שמן התורה אסור להאכיל דבר איסור לתינוק חולה שאין בו סכנה [וראה תהלה לרד" (סי' שמג ס"ק ד). שיתכן ששונה איסור חמץ שאסור רק בימות הפסח, ולפיכך נחשב הדבר כאכילת דבר היתר בזמן איסור, הרי יש שסברו שאיסור ספייה לקטן נאמר רק על האכילת דבר איסור, ולא על האכילת דבר היתר בזמן איסור].

27) ולענין גדול החולה בחולי שאין בו סכנה ולצורך רפואתו עליו להניח חמץ על מכתו, כתב לקמן (סי' חסו ס"ק א) שמותר לו להתרפאות בחמץ שלא כדרך הנאותו, כגון להניח על המכה חטים לעשות ברוך [והיינו בחטים של נכרי, שאינו עובר ביבל יראה' על השחייתו]. שכיון שהנאה מחמץ שלא כדרך הנאותו אינה אסורה אלא מדרבנן, לגבי חולה לא גזר חכמים, ואפילו אין בו סכנה. והוסיף, שמימי באופן שיכול ללועסן על ידי מי פירות שאינם מחמיצים, אין נכון ללועסן על ידי רוק המחמיץ. וכן להתרפאות בחמץ שעבר עליו הפסח, כתב בשעה"צ שם (ס"ק ד) שמותר, שכיון שאיסורו הוא מדרבנן, לגבי חולה לא גזר.

אולם גדול החולה בחולי שאין בו סכנה הנצרך לאכול חמץ לרפואתו, כתב בשעה"צ שם (ס"ק ו) שאפילו פחות מכשיעור אסור לו לאכול, כיון שההלכה היא שחצי שיעור אסור מן התורה.

28) ומימי לגבי עשיית רפואה על ידי חליטת שעורים במים חמים, לחולה שיש בו סכנה, כתב לקמן (סי' תנד ס"ק יג) שכשהדבר אפשרי, ירחיב היטב את המים קודם שיתן את השעורים לתוכם [שמעיקר הדין, באופן זה אין חוששים שהשעורים החמיצו, כמבואר שם], כיון שאף בהולה שיש בו סכנה, כשאפשר לעשות בדרך היתר לא יעשה בדרך איסור.

וחולה שיש בו סכנה הנצרך לקנות תרופות חמץ בפסח, דעת הגר"ש אויערבך (נשמת אברהם ח"א סי' תנ ס"ק א) שאם מוכין בשעת קנייתו שלא לזכות בהן, וגם אינו משלם עבורן בפסח, אינו צריך לדקדק לקנות רק את השיעור הנצרך לו לפסח, ואף מותר לאחר הפסח להשתמש במה שנשאר.

[משנ"ב ס"ק יט]

עד שתתן להפועל שלי²⁹ וכו', דאסור קבל פנ³⁰.

29) שם מדובר במי שבא לומר לפועליו הנכרים 'צאו ושתו יין נסך מחנווני פלוני, ואני פירע', וכתב השו"ע שם שאם המעביד אינו מקדים דינר לחנווני הרי זה מותר, וגם באופן שמקדים לו דינר אינו אסור אלא באומר 'יהיה הדינר בידך עד שתשקה לפועליו', מה שאין כן כשהרשה לו להשתמש בדינר עכשיו אם יצטרך לו.

30) ובטעם הדבר כתבו הט"ז שם (ס"ק ח) והש"ך שם (ס"ק לא) בשם הטור (שם). שבשעה שהקדים את הדינר לחנווני נקנה לו היין נסך, ואם כן נחשב הדבר שהחנווני נתנו להם בשליחות המעביד.

[משנ"ב ס"ק סא]

ועוד, דהוא רוצה בקיומו של המצו³¹.

31) בביאור הדבר כתב המנ"א (ס"ק ו), שהוא רוצה בקיום החמץ כיון שהנכרי מחזיק לו טובה על כך שקנה עבורו, ונחשב הרבר כקבלת שכר על ידי החמץ. מאידך, התבאר בט"ז (י"ד סי' קלג ס"ק ט) לענין ישראל שאמר לו הנכרי שישמור לו יין נסך בחינם, שגם באופן שהנכרי אומר שלא יחזיק לו טובה על כך, נחשב הרבר כ'רוצה בקיומו' שהרי ישראל היה מצטער אם הדבר היה נאבד תוך כדי שמירתו, ולכן אסור לעשות כן. והגר"ב פרנקל (הגהותיו על המנ"א כאן, ובהגהות אמרי ברוך על הט"ז י"ד שם) כתב, שגם מדברי הפני יהושע (חולין ח, א) לגבי סכין של עבודה זרה, משמע שסבר כדעת הט"ז. [אולם לפי מה שכתבנו בביה"ל להלן (ס"ז ר"ה אסור). שהאחרונים חילקו לגבי דין רוצה בקיומו בין איסורי עבודה זרה ויין נסך לבין איסור חמץ, אם כן לכאורה אין מחלוקת בין המנ"א שדובר לגבי חמץ לבין הט"ז והפני יהושע שדובר לגבי עבודה זרה ויין נסך].

והאיסור של רוצה בקיומו, כתב הפרי"ח (כאן, ס"ק ז) לענין עבודה זרה ויין נסך, שאינו אלא מדרבנן וכן כתב בשו"ת חתם סופר י"ד סי' קכו, לגבי חליפי דבר שהיה רוצה בקיומו. וראה מה שכתבנו להלן (ס"ק כד) על אופנים של רוצה בקיומו.

[שעה"צ ס"ק מ]

שהוא רק קנסא דנפנן יש להקל פנה³².

32) וכן לגבי להשהות אצלו בימי הפסח חמץ זה שלא קיבל עליו אחריות מגניבה ואבידה. כתב לעיל (סי' תמ ס"ק ח) שאמנם לבתחילה צריך היה להחזירו לבעל הפקדון, ואם אינו לפניו צריך היה למוכרו לנכרי, וגם לבטלו, אולם בדיעבד כשבעל הפקדון אינו לפניו, הציעה השעה השישית ששוב אינו יכול למכור את החמץ לנכרי, כמבואר לעיל (סי' תמג ס"ק ו), מותר לו להשהותו עד שיבוא בעליו לקחתו ממנו, ואינו צריך לבערו מהעולם.

[משנ"ב ס"ק סג]

דיש שליחות לעבדים לחקרא³³ וכו', אין לאסר לאסר הפסח³⁴.

33) כן היא דעת רש"י (בי"מ ע"א, ב ר"ה ואם העמידו אצל ישראל, ד"ה בשלמא, וד"ה אדעתא), והר"ח (הובא בתוס' שם ד"ה כגון), שאף על פי שמן התורה אין שליחות לנכרי, כמבואר בגמרא (שם), מימי מדרבנן יש שליחות לנכרי, לחומרא. מאידך, דעת ר"ת (תוס' שם) שאין שליחות לנכרי אפילו לחומרא, והוכרו שתי הדעות ברמ"א (י"ד סי' קסט ס"ה).

34) ובטעם הדבר כתב הרעק"א (בהגהותיו על הרמ"א סי' ט) בשם הפמ"ג (תיבת גמא פ' קרח אות ב), שלכל הדעות מן התורה אין שליחות אפילו לחומרא, ויהידי שביקש ממומר לכל התורה וכן המשך במילואים עמוד 15

מילואים הלכות פסח סימן תמה המשך מעמוד קודם

כדיניהם, כמבואר ברמב"ם (פי' מהל' מלכים הי"ב) הוהא דברז בביהיל לעיל (סי' תמא ט"ב ויהי אבל), ומשום כך התנאי קיים. אמנם לענין ישראל שהלחה לנכרי נתן לו הנכרי משכנך של חמץ, ולא אמר לו הנכרי שאם לא אפרע בזמן יהיה המשכנך שלך מעכשיו והגיע זמן הפרעון קודם הפסח ולא פרעו, כתב בביהיל לעיל (סי' תמא ט"ב ויהי אבל) שאף שבדיניהם יש לישראל זכות במשכנך, מימ כיון שאין צדו של הישראל לזכות במשכנך, כדי שלא יאסר עליו בהנאה כחמץ שעבר עליו הפסח ויפסיד את חובו, דנים אותו כדינו שאין המשכנך אלא 'אסמכתא' ואינו של הישראל, ומותר הוא לאחר הפסח (נראה במשני' שם (סי' ט) שדעת הרבה ראשונים שבהגיע זמן הפרעון קודם פסח אין המשכנך אסמכתא אלא ממונו של ישראל וצריך למוכרו או לבערו). (שונה הלכות ס"ג, וכתב זאלי' יש להלקי).

שכיון שהנכרי קנה את הסחורה ביותר מכדי שוויה, ומוכרה הוא לחזור ולמוכרה לישראל לאחר הפסח, ניכר שאין מכירה זו אלא הערמה בלבד.

[משנ"ב ס"ק כז]

שך הקמץ לצפ"ח"ם ג"ף אם יתקדם התנאי לבסוף?⁹²

92 ולענין מי שמכר חמצו לנכרי על מנת שישלם לו אחר עשרה ימים, כתב החו"א (א"ח סי' קכג סי' ג) שהתנאי קיים אף שלא עשה חנאי זה כמשפטי התנאים, ואם התבטל התנאי תחבטל המתנה (אלא שאסור לעשות כן משום הומרת חמץ וכמו בעל מנת לחחיות), שכיון שבדיניהם יש לישראל זכות בחמצו כל זמן שהנכרי לא שלם לו (שהרי בדיניהם אין משפטי התנאים), ובאופן שזה זכות לישראל דנים

הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד 70

כתב בביהיל שם (דיה הילך) בשם הפמ"ג שם (א"א סי' כט) שאסור, כיון שלישראל עצמו אסור לבשלם.

[משנ"ב ס"ק יח]

שנחזק לו לאכל ולשתות חמץ?⁹³ וכו', שצאכיל קמץ להשיגוק?⁹⁴

93 ולעיל (סי' שמג סי' ה) הוסיף לבאר, שהיינו בתינוק שהוא קצת חולה.

94 ואף על פי שאמירה לנכרי אסורה מדרבנן בכל איסורי התורה, כמו שכתבו הרמ"א (יו"ד הל' בלאי בהמה סי' רצו) והמשני' לעיל (סי' שמג סי' ה), מימ לגבי צרכי קטן כתב הרמ"א לעיל (סי' שכח סי' י"ז) שצרכיו נחשבים כצרכי חולה שאין בו סכנה, ולכן מותר בשבת לומר לנכרי לעשות מלאכה לצורכו ולגבי הייל שנחשב קטן בחולה, ראה ברכיננו שם על המשני' (סי' נח).

ומשמע מכאן שאמירה לנכרי להאכיל קטן דבר איסור, אינה נחשבת כספיית איסור בדיעבד, שהרי כתב לעיל (סי' שמג סי' ד) שספיית איסור לקטן על ידי ישראל גדול אסורה מן התורה, ובספר ארחות שבת (חי' פכ"ד הע' כט) הביא שאכן כך מבואר ביום של שלמה (יבמות פ"ד סי' ח) ובשורת חתם סופר (א"ח סי' פס), שאמירה לנכרי להאכיל קטן דבר איסור, אינה נחשבת כספיית איסור בדיעבד, ושלא כמו שכתב בשורת פרי יצחק (ח"א סי' יב) [אמנם ראה מה שכתבנו להלן (הע' 26)], שיתכן שאין איסור כלל לספות בידים חמץ לקטן החולה, ולפי זה אין ראייה מכאן לנדון הניל'.

וליתן את בהמתו לנכרי להאכילה בימי הפסח, כשיודע שאכילה חמץ, כתב השר"ע לעיל (סי' תמח סי' ז) שאסור, וביאר המשני' שם (סי' ל) שכיון שהבהמה מתפטמת על ידי החמץ, נחשב הדבר שבעליה משתכר מחמץ.

הלכות פסח סימן תנ המשך מעמוד לו

לדבר עבירה הוא דוקא כשיכול המשלח לומר 'סברתי שהשליח לא ישמע לי', כמשמעות דבר הסמי' (ח"מ סי' קכג סי' ב), מה שאין כן בשליח מומר שאין המשלח יכול לומר כך, אם כן יש כאן שליחות וזכה המשלח בחמץ (נראה רמ"א (ח"מ סי' שפח סי' ט"ז) שם (סי' סז), שנחלקו בדין שליח לדבר עבירה באופן שהמשלח אינו יכול לומר 'סברתי שהשליח לא ישמע לי'.

טעמא (ובע"ז בא, ב' דיה אבל), אמנם רש"י בע"ז (טו, א' דיה כיון דזבנה) כתב לגבי אמירה לנכרי באיסור שבת, שהאיסור הוא מצד הדיבור עצמו, וכמו שדרשו חז"ל (שבת ק"ג, ב) את הפסוק (ישעיה נח יג) 'ימציאו חפצך דובר דבר', שמחמתו אין לאסור בשאר איסורי התורה.

וביאר הקהלות יעקב (עבודה זרה סי' ח) שאף שככל איסורי התורה אכן האיסור הוא מצד שליחות, מימ לגבי איסורי שבת יש איסור נוסף מצד הדיבור, ויש תוספת דין בכל אחר מהאיסורים, שממנו שנחשב כשלוחו אסור לומר לו גם בערב שבת שיעשה מלאכה בשבת (וכמו שכתב המשני' לעיל שם (סי' עד)), וממנו שהדיבור אסור, אסור גם לומר לו בשבת שיעשה במצאית שבת. והוסיף, שלפי זה האומר לנכרי בשבת לעשות מלאכה בשבת עצמה, עובר על שני האיסורים (וכעין זה כתבו בשורת אבני נור (א"ח סי' מג אות ו) ובקובץ שעורים (ביצה אות מט)).

[שעה"צ ס"ק כז]

וקדלעיל קיטין שז' סוף בא, עין שם קמשה קרובה?⁹⁵

95 שם כתב השר"ע (סכ"א) שאסור בשבת לומר לנכרי 'הילך בשר זה ובשל אותו לצרכך', ואפילו אין מוונתו עליו, וביאר המשני' שם (סי' עג) שאף על פי שהישראל אינו נהנה מהמלאכה כלל, מימ כיון שאומר לנכרי לעשות מלאכה האסורה לו עצמו, אף זה בכלל איסור 'אמירה לנכרי'. אבל לומר לנכרי לעשות מלאכה לצורך עצמו, כתב הרמ"א שם שמוותר, וביאר המשני' (שם) שהיינו לומר לו קח בשר שלך ובשל אותו לצרכך, וכתב בטעם הדבר, שכיון שהדבר מעולם לא היה של ישראל, והנכרי אינו עושה את המלאכה עבור הישראל, אין הדבר בכלל גזירת 'אמירה לנכרי'.

וכן ליתן לנכרי בימות החול בשר חלב ולומר לו לבשל לצורך עצמו,

הַלְבוֹת פֶּסַח סִימָן תַּנּוּ

בְּאֵר הַגּוֹלָה לֹו

(יט) אֶל־אִמֹּתֵי הַקְּדִים (יא) [וא] דִּינָר (כ) אוֹ שֶׁשָּׂא וְנָתַן בְּיָדוֹ : הַגָּה (כא) וְאִסּוּר לְקַנּוֹת חֶמֶץ לְאִינוּי־הַיָּדִי בַּפֶּסַח (כב) אֶפְלוּ בְּמַעֲוֵיָו (יג) [יז] (כג) שֶׁל אִינוּי־הַיָּדִי (רמב"ם סימן תא) : א *אִסּוּר לְהַשְׁפִּיר (יג) [יג] כָּלִי לְאִינוּי־

שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה

[יט] דִּינָר. עַתָּה פָּאָר הַיָּסוּב. וְעַתָּה מְשַׁמְּרֵי בִּיחַ סִימָן קָמַג שְׁלֹוּתָהּ הַשּׁוּר אִסּוּר לְפָסַח עִם הַיָּדִי קִדְּם הַפֶּסַח שֶׁיֵּאָכְלוּ עִמּוֹ עֲבָדָיו וְשִׁפְחָתָיו הַיָּנוּסִי־יְהוּדִים בַּפֶּסַח אִף שְׂאוֹמֵר כֵּן קִדְּם פֶּסַח, שְׁפָרְעִין כָּל יוֹם הוּא וְנִמְצָא פּוֹרֵעַ חוֹבוֹ מֵאִי־גוּ, וְעַתָּה לְעֵיל סִימָן חֶמֶץ סִימָן ג' בְּהַיָּסוּב בְּשֵׁם תְּשׁוּבָת הַבִּיחַ בְּתוֹ, וְכִי־שׁ הַחֹלָה שֶׁשֶׁשׁ בּוֹ סִפְנָה שְׂרִי, עַתָּה בְּשִׁי חֶלֶק ב' סִימָן טוֹ שְׁפָטָב שְׁאָף בְּנֶשֶׁשׁ בּוֹ סִפְנָה לֹא קָמַג לֹו הַחֶמֶץ מִיְחִידֵי דִלְקָא אִסּוּר לְמִיכָל מַגֵּה, וְהַיָּסוּב אֶמְרִינָן לְעֵנָן קְרִיאָה לְאוּר הַגֵּר, מִשְׁאִיכ־שֵׁנִים מְכַרְךָ אֶסְבְּדִי, ע"ש, וְעַתָּה לְקַמֵּן סִימָן טוֹ כְּתַבְתִּי הַיָּסוּב מְשׁוּמֵת שְׁעָרֵי־אֶפְרוֹס, וְכִי־שׁ פְּשִׁיט דְּרוֹקָא אִם אַחַר מִזְשָׁן לְפָנֵי סִיד, דְּבָרָךְ שְׁשֵׁט דְּבַמְקוֹם סִפְנָה צְרִיךְ לְעֵשׂוֹת בְּלֹא אַחִיר אִף לְדַעַת הַרְבֵּי־אִם בְּסִימָן שְׂכָה, ע"ש, וְכִי־שׁ לֹו לְמִדָּה דְּבַקְהֵיב שְׁאִינוּ רַק חֶמֶץ בְּכִלְמָא פְּשִׁטָּא שְׁהוּרֵי מְטַבָּח : [יז] שֶׁל אִינוּי־הַיָּדִי. עַבְהֵיט. וְעַתָּה מִי־שׁ בְּשׁוּרֵי בִית־אֶפְרוֹס סִימָן כַּסּ דְּבַרְכֵי הַרְבִּישׁ סִימָן תַּא וְכִי־שׁ עֲלֵיו הַמְשָׁנָה לְמַלְךְ, וְשֵׁם מְבַאָר הָאִם עֲבַר הַיִּשְׂרָאֵל וְקָמַג הַחֶמֶץ לְאִינוּי־הַיָּדִי בַּפֶּסַח הוּא רֹזְחָה לְתַנּוּ לֹו בַּפֶּסַח פְּשִׁטָּא דְּאִסּוּר, מִשְׁאִיכ־אִם קָבַר עֲבַר הַפֶּסַח וְרֹזְחָה לְתַנּוּ לֹו אִסּוּר הַפֶּסַח לֹו לְצַדֵּד לְהַשְׁפִּיר, ע"ש : [יג] כָּלִי. וְהַבַּב בְּשִׁי חִיב סִימָן טוֹ, דְּשִׁרְאֵלִים שְׁפָכִידֵי חֶמֶץ לֹא יִבְחָשׁוּ בְּכָרוֹת תַּמִּים וּמִתְרַאִים שִׁשְׁטָטוֹת הַיָּסוּב חַל לְאוּר, רְשָׁאִים לְשַׁלֵּם אִסּוּר אִינוּי־הַיָּדִי שְׁקָמָה הַחֶמֶץ וְלוֹמַר יֵאָסֵר לְאִינוּי־הַיָּדִי אִסּוּר שְׁתַּקְרָר נָה לֹו לְאִינוּי־הַיָּדִי תַּבְּרָה דְּבָרִים וְהֵשׁ לְחַשׁ שִׁשְׁטָטוֹ

בְּאֵר הַיָּסוּב

וְכֵן עָקָר, מ"א. אֲכָל הַבִּיחַ וְכַשְׂמַחֵג וְחִיִּי פְּסָקוּ קְדוּשָׁה רַאשׁוֹנָה לְהַתְּקִיר : (יא) דִּינָר. וְרוֹקָא שְׁהַדִּיר עֲרוּן בְּעֵינָן בְּיַד הַתְּנוּגִי בְּשִׁנְיָה שְׂאוּכָל, וְאִם לֹא הַקְּדִים לֹו דִּינָר, מִטָּר לֹוּמַר פֶּן לְפִזְעִלִים חֶמֶץ וְאִינוּ פּוֹרֵעַ, וְאִיכ־מִי שֶׁשֶׁשׁ לֹו תִּנְיָוֶךְ וְצָרִיךְ לְשַׁתּוֹת חֶמֶץ, מִטָּר לֹוּמַר לֹא יִתֵּן לֹו לְשַׁתּוֹת חֶמֶץ וְאִינוּ פּוֹרֵעַ, אֲכָל הוּא לֹא יִקַּח חֶמֶץ בְּיָדוֹ, וְכִי־שׁ כְּתוּב שֶׁלֹא יֵאָמַר וְאִינוּ פּוֹרֵעַ, וְעִי בִּיחַ, וְכַחֲלוֹהַ שֶׁשֶׁשׁ בּוֹ סִפְנָה חַל שְׂרִי, מ"א, ע"ש. וְעַתָּה בְּמ"א סִימָן שְׂמ"ג וּבְתַשׁוּבָה גִי־שׁ סִימָן יד, וְעַתָּה שְׂרִי בִּיחַ סִימָן קָמַג, וּמִי־שׁ טוֹב לְעֵשׂוֹת מְחַצְצָה אֶשְׁכַּח לְהַפְסִיק כְּרִי שֶׁלֹא יִבְיֵא לְאֲכָל מַמְנָה, ח"י, ע"ש : (יב) שֶׁל א"י. דְּאִינוּ שְׁלִיחוֹת לֹא יִנְמָצָא הַיִּשְׂרָאֵל קוֹנָה אוֹתָם; וְעוֹד, דְּאִיכָא לְמַחֲשֵׁשׁ שְׂמָא יֵאָכְל מַמְנָה; וְעוֹד, דְּרוֹקָא דְּרוֹקָא בְּקִיּוּמוֹ, מ"א : (יג) כָּלִי. הַשֶּׁשֶׁם, שְׁרֹזְחָה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁשֶׁשֶׁשׁ וְנִתְקַמֵּם חֶמֶץ בְּתוֹכוֹ, שֵׁם לֹו חֶמֶץ מְהַקְרָבָה בְּעוֹדָנָה ע"ג תַּאֲוֵר יִקְבַּע הַכִּלִּי אֶצֶל הַתַּוֵּר וְאִיכ־נִתְקַמֵּם חֶמֶץ, אֲכָל בְּחַנוּר לֹא שִׁיף נָה, וְעוֹד, כִּיּוֹן שֶׁחַלִּי עִמּוֹ אִסּוּר בְּהַנָּה שֶׁהַקְרָבָה בְּלוֹעַ מַחֲטָן, אִסּוּר לְהַשְׁכִּירָה לְבַתְּחִלָּה, לֹו שֶׁעִיל אֵת שֶׁלֹו לְקַחְתּוֹ לְתַרְךְ אַחַר שֶׁלֹא יִשְׁטַפֵּי הַיָּסוּב, וְאִם אֵין שֵׁם אִינוּי־הַיָּדִי

בְּאֵר הַלְבָּה

חֹב כְּרוֹת וְלֹא שֶׁהַכְּרוֹת גּוֹפָא הֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל אֶפְלוּ קִדְּם שְׂבָאוֹ לְרִשׁוֹתוֹ, וְכִמוֹ שְׁפָתָנָה בְּמַשְׁנֵה בְּרִיתָה, וְכֵן מְצָאוּנוּ בְּסִפְרֵי בִית־מִטְוִי, עַתָּה שֵׁם : * אִסּוּר לְהַשְׁפִּיר כָּלִי. עַתָּה מְשַׁנָּה בְּרוּרָה טַעַם הַשּׁוּר, מִשְׁמַם רֹזְחָה בְּקִיּוּמוֹ, וְנִשׁ דְּעוֹת בֵּין אֶפְרוֹסִים אִם בְּרוּרָא בְּשִׁכְרוּתָה אוֹ אֶפְלוּ בְּשִׁאֲלָה נִפְי אִיכָא אִסּוּר רֹזְחָה בְּקִיּוּמוֹ, עַתָּה

מְשַׁנָּה בְּרוּרָה

וְכִי־שׁ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לֹו לְשַׁתּוֹת לְחוּץ, וְכַעֲל־כְּרוֹת צְרִיךְ הַעֲבֹדִים לְהַבִּיא חֶמֶץ לְבִיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלְהַאֲכִילוֹ שֵׁם, לֹו לֹו לֹוּמַר לְהַעֲבֹדִים שֶׁיִּקְבָּצוּ חֶמֶץ הַשְּׂאֵר וְיִשְׁאָפוּ לְבִיתוֹ, וְכַשְׂמַחֵג לְאֲכָל עוֹד הַפֶּסַח יִתְּוֹר יִבְיָעָפוּ וְיִאֲכִילוּ. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְמַצָּא נְכָרִי עַל

כָּל פֶּסַח וּפְעָמִים, יֵשׁ לְהַקְלֵי שִׁשְׁאִיר הַעֲבֹדִים חֶמֶץ בְּבִיתוֹ כְּדִי שֶׁיִּשְׁפָּק לְתַנּוּק לְכַמָּה פְּעָמִים, וְיֵאָמַר בְּפִרוּשׁ שְׂאִינוּ רֹזְחָה לְקַנּוֹת אֵת חֶמֶץ [נדא] לֹאוֹ הַכִּי קִנֵּי לֹה [רְשׁוֹתוֹ], וְכַדְלָעִיל בְּסִימָן תַּמַּח, וְיִצְנָה לְקַטֵּן שִׁיֵּאָכְל לְתַנּוּק, אֲכָל הוּא בְּעֵצְמוֹ אֵין לֹו לְהַאֲכִילוֹ; חֲדָא, דְּאִסּוּר לְבַתְּחִלָּה לְבַע בּוֹ, וְכַדְלָעִיל בְּסִימָן תַּמַּח; וְעוֹד, מִשְׁמַם לְתַא דְּגִנְיָו. וְאִם יָכוֹל לְהַטְמִין חֶמֶץ בְּמַקוֹם שֶׁמִּנְהוּ חֶמְצוֹ מְכַבֵּד, יִטְמִינָה שֵׁם וְיִשָּׂא הַתְּנוּק לְשֵׁם לְאֲכָל, וְאִם לֹא, יִצְנָה מִחֻצָּה צִשְׁנָה בְּפָנֵי חֶמֶץ, וְעַל־כֵּל־פָּנִים יִכְפֵּה עֲלָיו כָּלִי. וְכָל זֶה אִם אֵין הַתְּנוּק מַסְפֵּן לְהַיָּסוּב, דְּבַשֶּׁשׁ סִפְנָה אֵין צְרִיךְ לְרוֹקָא בְּכָל זֶה; כְּדִי לְמַטָּה בְּאֲכִילוֹתוֹ, וְכַדְלָעִיל סִימָן שְׂכָה : (יט) אֶל־אִמֹּתֵי הַקְּדִים לֹו דִּינָר. לְתַנּוּגֵי, וְעַתָּה לְתַת מוֹדוֹת לְעַבְדוֹ שֶׁיִּבְיֵא, אוֹ הַיָּדִי לֹה כְּמַאֲכִילוֹ בְּיָדֵים חֶמֶץ, שֶׁהַתְּנוּגִי הוּא שְׁלּוּחוֹ שֶׁל בְּעַל־הַבַּיִת; וְכֵן אִסּוּר (ג) אֶפְלוּ אִינוּ יוֹדֵעַ בְּרוּרָא שֶׁיִּקְבָּה חֶמֶץ, וְעַתָּה בְּיָדֵי הַיָּדִי עֲכָשׁוּ בְּהוֹצָצָה מִתַּר, דְּבַשְׁעָה שְׁנוֹתָן לְהַפּוֹעַל אֵין כַּאֵן דִּינָר שֶׁיִּקְבָּה לְבַעֲלֵי־הַבַּיִת; אֲכָל בְּתָה (ג) אֶתְרוּגִים חֶלְקוֹ עֲלָיו וְהַסְכִּימוּ דְּאִסּוּר בְּכָל גּוֹנֵי. וְעוֹד, דְּהַקְדִּים לֹו דִּינָר לֹאוֹ בְּרוּרָא, (לד) הוּא הַדִּין אִם נָתַן לֹו דִּינָר בְּשִׁנְיָה שֶׁמִּנְהוּ הַתְּנוּגִי חֶמֶץ לְעַבְדוֹ דְּגַם־כֵּן אִסּוּר, וְלֹא אִתִּי בְּתָה לְמַעֲוִי רַק אִם פָּרַע לֹו לְאַחַר זְמַן : (כ) אוֹ שֶׁשָּׂא וְנָתַן בְּיָדוֹ. רֹזְחָה לֹוּמַר, שֶׁבְּעַל־הַבַּיִת בְּעֵצְמוֹ לָקַח חֶמֶץ מִן הַתְּנוּגִי הַעֲבֹדִים לְצַרְךָ עֲבָדוֹ תַּתְנֵה לֹו, וְכֵן אֶפְלוּ (לז) לֹאוֹ נָתַן לֹו מַעֲוֹת כָּלִי אֶפְלוּ הַכִּי אִסּוּר, דְּקָמַג חֶמֶץ בְּמִשְׁכַּח מִן הַעֲבֹדִים : (כא) וְאִסּוּר לְקַנּוֹת וְכוּ'. דְּאִיכָא (לו) לְמַחֲשֵׁשׁ שְׂמָא יֵאָכְל מַמְנָה, וְעוֹד, (לז) הוּא רֹזְחָה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל חֶמֶץ, וְעוֹד, דְּהָא אֵין שְׁלִיחוֹת לְעַבְדֵי, וְנִמְצָא דְּהַיִּשְׂרָאֵל קוֹנָה אוֹתָם (לח) וְעוֹבֵר כְּבַל בְּרִיאָה : (לט) וְאֶפְלוּ אִינוּ מוֹשֵׁף חֶמֶץ מִרְשׁוֹת הַמּוֹכֵר אֲלֵא נוֹתֵן לֹו דָּמִים בְּלִבָּה בְּפֶסַח, גַּם־כֵּן אִסּוּר, לְפִי שֶׁשֶׁשׁ אוֹמְרִים שֶׁיִּשְׂרָאֵל קוֹנָה מִשְׁלָטֵלִין מַעֲבֹדִים בְּכִסְף בְּלִבָּה : (כ) אֶפְלוּ בְּמַעֲוִתוֹ וְכוּ'. וּמַפְלַ מַקוֹם אִם לֹא בְּפִן לְקַנּוֹתוֹ לְעֵצְמוֹ וְגַם לֹא קָבַל עֲלָיו אֶתְרוּגִים (מ) כָּלִי, יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַקְלֵי בְּאֲכִילוֹהַ וּבְהַנָּה לְאַחַר הַפֶּסַח, בֵּן כְּתוּב הַפְּרִי־מְגִידִים, וְעַתָּה בְּשְׁעָרֵי־תְּשׁוּבָה : (כג) שֶׁל אִינוּי־הַיָּדִי. וְכֵן אִסּוּר לֹוּמַר לְעַבְדֵי (מא) חַל־לְהַפּוֹעַל פֶּסַח שֶׁיִּקְבָּה חֶמֶץ בְּשִׁבְלוֹ וְאֶפְלוּ לֹאוֹ יִמְשֹׁף חֶמֶץ לְתוֹף בִּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּלִישׁ פּוֹסְקִים שֶׁפּוֹרְרִין דְּנִשׁ שְׁלִיחוֹת לְעַבְדֵי (מב) לְחַמְרָא. וְכַדְלָעִיל אִם קָמַג וְלֹאוֹ מוֹשֵׁף לְרִשׁוֹתוֹ, אֵין לְאִסּוּר לְאַחַר הַפֶּסַח (מג) [מַחֲדוּשֵׁי רַע"א, ע"ש]. כְּתוּב הַפְּרִי־מְגִידִים : בְּעַבְדֵי שֶׁיִּקְבָּה מַעֲבֹדִים תְּבוּאָה שֶׁשֶׁשׁ בְּתוֹכָהּ קָצַת חֲמוּצִים, שְׂרִי לְיִשְׂרָאֵל לְהִיחַ סְרוּר בִּינְיָהֶם, בִּי לֹאוֹ בְּעַד חֲמוּצִים הוּא נוֹתֵן דָּמִים, אִם הִתְקָה בְּהַמַּת עַבְדֵי סְרוּרָה חֶמֶץ, (מד) מִטָּר לְפָרָק בְּמַקוֹם שֶׁשֶׁשׁ צִעַר בְּעַל־יָחִים, דְּאִף דְּהַעֲבֹדִים מַחֲזִיק לֹו טוֹבָה עֲבוּר זֶה [וְנָה מְקַרֵי בְּכִלְמָא בְּרוּרָה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל חֶמֶץ

שְׁעָרֵי הַצִּיּוֹן

(לז) הַבְּרִית, וְכֵן מוֹשְׁטַע בְּכִסְרָא דְּקָטָר חוֹשֵׁשׁ וְכוּ' : (לח) שֶׁשֶׁשׁ ט"ז תַּרְיָה תַּחֲשׁ, וְכֵן נוֹטָה שֵׁם דַּעַת הַבְּרִיא בְּבִאוּרוֹ, וְלֹאוֹ בְּכָל־אֲבָרָתָם שֶׁהַעֲתִיק בְּעֵינָיו רַק דַּעַת הַמְּחַבֵּר שֵׁם : (לז) וְיִטְבָּא בְּעַבְדוֹהַ נָה שֵׁם, עַתָּה שֵׁם : (לח) וְהִיאָה שְׁתִּינָה שֵׁם גַּם־כֵּן נִתְּנָה מַעֲוֹת כְּבַל מִיַּד הַעֲבָד, לְדַעַת הַחִסְפִּית שֵׁם בְּבִדְבּוֹ הַמְּחַמֵּל רַחֲמֵי שְׂרִי, דְּהַתְּנוּגִי סִפְנָה (חֲפָצוֹ) וְחֶמְצוֹן לְמִי שֶׁמִּנְהוּ הַמַּעֲוֹת, וְהַבְּעַל־הַבַּיִת אִינוּ אֲלֵא שְׁלּוּחוֹ שֶׁל בְּעַל הַמַּעֲוֹת לְהַבִּיא לֹו חֶמֶץ : (לז) מִגְּדֵי־אֲבָרָתָם בְּשֵׁם הַרְבִּישׁ : (לז) מִגְּדֵי־אֲבָרָתָם, עַתָּה שֵׁם : (לח) רִיבִישׁ. וְכַתּוּב עוֹד שֵׁם : וְאֶפְלוּ אִם יִנְמָא שְׂאִין הַיִּשְׂרָאֵל רֹזְחָה שֶׁיִּקְבָּה לְעֵצְמוֹ מִשְׁמַם אִסּוּרָא, מִכָּל מַקוֹם חֶמְצוֹ שֶׁל עַבְדֵי בְּיָד יִשְׂרָאֵל וְאַחֲרֵיתוֹ עֲלָיו אִסּוּר נְרוֹזְחָה לֹוּמַר, וְזֶה נִמֵּי אִם יֵאָבֵד חֶמֶץ יִצְנָה לְיִשְׂרָאֵל הַפֶּסַח מִזֶּה דְּיִצְטָרֵף לְהַחֲזִיר הַדָּמִים לְעַבְדֵי הַשּׁוּלְחוֹ, וְזֶה שֶׁהַקְּדִים עֲלָיו הַמְשַׁנָּה לְשַׁלֵּף כְּרָק ד' מַהֲלִכּוֹת חֶמֶץ יִטְבָּא חֶלְכָה ג' אִינוּ רַק עַל לְשׁוֹנוֹ שֶׁל הַרְבִּישׁ מִה שְׁכַתֵּב זְכוּרֵי הוּא בְּרִשׁוֹת הַכּוֹתֵי רַאשׁוֹן, אֲכָל בְּעַבְרָה הַדִּין דְּבִרֵי הַרְבִּישׁ גְּבוּרִים : (לח) הַבְּרִיא : (מ) פְּרִי־מְגִידִים, וְכֵן הוּא בֵּין מַשְׁפִּיעָה וּבֵין מְנַבְּחָה וְכַדְלָעִיל, וְנִרְאָה דְּבַעֲיָן שֶׁיִּקְבָּה שְׂאִינוּ מְקַבְּלֵי עֲלֵי אֶתְרוּגִים [וְלַעֲנוּתָה דְּבַתֵּי דִי אֶפְלוּ אִם מְנַבְּחָה שְׂאִינוּ מְקַבְּלֵי עֲלֵי מְנַבְּחָה וְכַדְלָעִיל, דְּלִישׁ בְּרִיתָה דְּסִבְרָא לְחוּ דִי בְּתָה וְכַדְלָעִיל בְּסִימָן חַמ, וְכַדְלָעִיל הַפֶּסַח שֶׁהוּא רַק קִנְטָא דְּכִנְיָן יֵשׁ לְהַקְלֵי בְּתָה]. דְּבַקְטָמָא בְּיָדֵי דְּמִנְן לֹו הַעֲבֹדִים מַעֲוֹת דְּעָלוּ שֶׁמִּנְהוּ לֹו עֲבוּר זֶה הַסְּחֻרָה אוֹ שְׁחֻזֵר לֹו מַעֲוִת : (מא) וְהוּא הַדִּין לְקַבֵּעַ לֹו קִדְּם פֶּסַח עַל זֶה : (מב) מִגְּדֵי אֲבָרָתָם לְהַרְוִץ קָמַא שֶׁל הַחִסְפִּית, וְכֵן כְּתוּב בְּאֵילָה בְּתָה לְדִינָא וְכוּ' :

הלכות פסח סימן תנ

ב שם בשם הרמב"ם יחודי * בפסח (כד) קרי שייבשל בו חמץ, (כה) אכל משפיר לו חמור להביא עליו (יד) חמץ: הגה (כו) ויש מתיירין להחם חמין בכלי-חמץ (כז) ורחץ בהם וכן שאר צרכי (טו) ומון הנגזה בכלי-חמץ, (כח) וכן היא המנהג (חוספות פי' אין מעטידין ומידי' פרק כל שעה):

באר הריב

אכל חמור פשאופין בו כבר הפק ואינו פלוצ מחמץ, ע"א. פסח ע"ז: אכל ג' או ד' שבועות קדם פסח מפר בכל עגון, ע"ש: (יד) חמץ. הספסת אחרונים דהכא מקרי ששכר סתם ולא מפרש להביא עליו חמץ, ע"ש. פסח ה"ח: מה שנוהגין במדינת פולין שיהיה שוכרין אגוד"י מהשורה שיש בו יורות ונסים ש'לוקחין מפל שר ששכר ששכרין מנה וכן לוקחין מנה מאל"י: מפל מי ששוחן מאל"י, דאם הישראל מחיב לתמן היורות והסמים קש'פתחלקלין או הם ברשות ישראל ואסור לקבל אפילו מעוה בשכרו, פירן דמנהגם למת חמץ הוי פנהגה מהמי חמץ ואסור; ואם גש ל' וישות וכן לקנע מקום שלא יבשלו כלל מחיב למנע מקום דהיל רוצה בקאימו, ועל"י' כידיה שרי דהינו ש'שכר קדם פסח לא"י כל הפרדות שאינן משבוע זו וישל דממים ואע"פ שנתן לו האי"י אח"כ המדות, שרי; ואם אין הישראל צריך לתמן היורות והסמים, די שיהנה קדם פסח כמו בסעיף ב, ואם אין לו עם מי שמתנה ה"ל כד'צבד ושרי בלא תגאי, עכ"ל. וצ"ע ט"ז ומ"א: (טו) הנגזה. כגון לשום בו צינן דרך צראי קנבש או דקר לח קמדי' ולא פר אכילה כגון רחיצה, ונזקא אם הוא צראי שלא תלשינן להשתמש בו שפוש אנה, ח"י. ורש"ל איבר רק לחף הראש. ועשורת ש"א ט"ז ביהודי שניה שכיור לשנה על שמירת היין ושכר אי מקור לשמר הקבל הפעות בעד השכר בפסח, ע"ש:

שערי תשובה

הפסח, העל אומם לתר אנה, וכו' לאדם שלא פניו, ע"ש: (יד) חמץ. עכ"ה. הלכות פ"י כתי' סימן יד פסח: מי ששכר רחם טן השר וטחנין בו חמץ והניגו מאל"י: (ו) ונתנים למחזיק מנה מבר טחיתה, אסור לקבל מנה בפסח, ולא נמי למ"ש בהגמ"י: ישראל שקנה חק כ"י, דתתם לא קבל פסח כ"י אכל בנדון זה שקבל הישראל בפסח הסתק ונעשה שלו פשיטא שהוא ע"כ ואסור לקבלו, ואם קבל ע"כ צ"ל ואסור אחר הפסח, וכו' למ"ש חמור והגמ"י: בישראל שיש לו חמור כ"י, ואין נראה לחלק בין כשהחמור של ישראל ובין שהישראל שכרו, ופשטא דשכירות י"פא ממקר הוא וכו' מפש כדון והתם דה"י יש להישראל אכ"כ בהרמים שהוא השוחן ומקבל חמץ צבור; וע"ש ש'פסח מדקדקו דאפילו לא נתנו לו בפסח, בין שכן כמנהג אס"כ יש לו לישראל חמץ אצל האי"י והיודי וכו' צ"ל, ולא נמי לאם יש לו חוב חמץ אצל האי"י והיודי דשרי, והתם לא נזה הישראל מעולם בין שאין חמץ מנהג אחריו של ישראל והוא נתן לו איש חמץ שצדקה, משא"כ הכא נתן לישראל פסחון שאופה ויחסר לו אותן פירות כ"י; וכן ש'פסח פ"ט: ויש לחזות דלעולם מדי שנובר של הישראל קבל הככרות כבר ואפי"ה צריך למנהגם דב"א"ה בין שהישראל אינו מחיב לקבל פירות בשכרו אלא אם רצה צריך לתן לו כעוה לא מי חמץ של ישראל בין דאם רוצה אינו נוטלו לכה צריך למנהג כ"י, כ"מ לא שפ' וזו לענו מאל"י: בין שחייב הוא רק על טח' מאל"י? ולא על טעוה כלה, א"כ אינן שאינו מקבל מיד אלא לאחר הפסח הרי יש לו חלק במאל"י: של ודו"ל כשת"ה במאל"י: אלו ואסור. וצ"ע לעיל סימן תתת מ"ש בשם הח"י וש'פסח: ארזה דין ש'פסח וצ"ע החלק של אינו היודי דהכ"כ מטעם ברירה, ע"ש. ומ"ם י"ל היכא שזכות ככל הדמים הוא על אפן שכתבתי כ"י או לקחת מנה או לקח מעוה טך כן וכן ואל ב"ד פסח א"נה יתח בכו"ו אם מאל"י: כמ"ש לענין הככרות בין שנתה כ"י או לקח מעוה שוכ או חמץ חמור, וב"מ נראה דלית לה למשכך המ"א ויחך משה בין שעכ"פ פסח ספקא ה"י, וא"כ י"ל שאם יתח עשה מאל"י הכ"כ הנכ"כ למפדו של"כך הנה עומד בחתלה, ובד'עבד של"קח מאל"י: אין להחמיר באסור חמץ שעה"פ דכ"כ, וכ"מ להסתלק עם אם שכר בענין זה ש'פסח א' מנה או מעוה ג' של לקח פסח כ"ש הפ"ח דל'היודי למעבד דה"כ חמור טפי עדי, וכל"ה יש לצדקה כן חסרת מלקחת ד"ט ודח"ה, וצ"ע פט"ז. וצ"ע פשוט ביה"צקב א"ע נא מ"ש בענין מהנהג הארבע"ס: במדינת המלכות פסח. ע"ש: (טו) הנגזה. עכ"ה. וצ"ע בשער'אברהם סימן ז' בהנהגה בין הממכר דפסיק שרשאי הישראל לעמוד על השמיר והח ע"מ ע"ד א' שישב עמו דאז אין לחש דלכא אתי למיכל מנה כמ"ש בהלכות שפת סימן ע"ה, ומטעם רוצה בקאימו אין חשש לשאין הישראל עושה מעשה כ"כ וישב ומשפר, ואין בנה שלחות. שאין הישראל מקנה רק לקח הפעות לפי שאין פסחין למשחרים, ע"ש:

משנה ברורה

כרי ש'חזיק לו טובה, בין דאין הישראל כבון ש'חזיק לו טובה, שרי: (35) ז' (כד) קרי שייבשל בו חמץ. משום (מג) שהיה רוצה בקאימו של חמץ ושאם * ישפך החמץ בשעה שהכלי עומד על-גבי האש ופגע הפליטה, והרי הוא כהנהגה מן החמץ: (כה) אכל משפיר לו חמור. שחרי לא אכפת לה אם יאכר החמץ. והקשו האחרונים, דלאסור בין בכלי בין בחמור משום משפיר באסורי הנגזה שאסור לכתחלה, וקמו ש'פסח בסעיפים הקודמים; (מג) ומסקי דרין זה הוא להאי שיטה דאין אסור להשתפר באסורי הנגזה רק בפעולה ננה וכדומה, אבל לפי מה דנקטין להחמיר לאסור להשתפר לכתחלה בכל מקום, הוא הדין דאסור (מה) גם גבי חמור להביא עליו חמץ: (36) ודע, דגם לשיטה זו דוקא שהשפיר בפרוש להביא עליו חמץ, (מו) אכל אם השכיר סתם לזמן והביא עליו חמץ, מקר, שהרי אם לא הוליד עליו שום דבר גס"כ הנה צריך לשלם לו שכרו, וקמו ש'פסח לעיל גבי חמור: (כו) ויש מתיירין להחם וכו'. רוצה לומר, (מו) דלא נימא דהה גס"כ בעין רוצה בקאימו של חמץ המבלע בדפני הפלי בשביל הפלי ש'בשעה שמשפמש בה הרי הוא רוצה שפתיה שלמה, ומפילא כמי שרוצה בחמץ הקלוצ בחובה, שהרי אי אפשר זה בלי זה, דלא אמרנן כן בחמץ המבלע שאינו בעין: (כז) ורחץ בהם. או לחף בו הראש, שהרי אינו נהנה אלא מן הכלי ולא חמץ הקלוצ בחובה אף-על-פי שהוא נקלט מן הכלי לחוף הסמין, (ממ) וכתבי האחרונים, דדוקא בכלי המיחד לרחיצה ולקביטה שאין דרך להשתמש בו לאכילה, אכל בכלי שדרך לפעמים להשתמש בו לאכילה ושהנה, צריך להצניע במקום צנוע ואין להשתמש בו אפילו לרחיצה וכביטה, גזירה שפ"א ושתמש בו לאכילה, ומכל מקום דרך ארצי אין להחמיר גם בנה, וכתבאר לקמן בסימן תנא: (כח) וכן היא המנהג. ולענון למבר לנכרי בפסח פלים חמוצים, (מט) יש מתיירי, ובגס"כ מטעם הנ"ל, שהרי נהנה רק מנהג הכלי ולא מבלוע: (40) [אם לא ש'העפ"ם נתן לו יותר בשביל שהוא פלוצ וישנה, דאז נהנה מחמץ], (נ) ויש אוקרים

באור הלכה

ב'הקדמה ובמקור: (38) * בפסח. ומנחת משלחן ערוך הגר"ז דברוצה בקאימו ליכא דה"ה דהאגודי ב'שפיר קדם פסח ובכל פני אסור, אכן מ"ח משמע דבין כשהשפר ובין ברוצה בקאימו, בכל פני איכא להחיר היכי ש'היה קדם שלשים ונראה פסח כן כפי גרסתו פאגור, והוא הדין להני דרס"י בו 'קדם פסח], וכן פסח במקור חיים. ודע עוד, דאפילו להני ד'שכרי דאסור רוצה בקאימו ש'ה בחמץ, הנו נזקא לכתחלה, אבל בד'עבד אין להחמיר, וכמו לעיל סעיף ד במשכר באסורי הנגזה, וכן כתב הפרי חדש. ועין חמ"מ"שה מה שכתב בה:

שער הציצית

(מג) טור: ב"ח והגרי"א ומאמר טר"כ, דלא קמנן אברהם שרוצה לחלק ברוצה הממכר דגם הוא אודל כשיטת האוקרים, וגם חק"י צקב נתקשה על פרוצו, עין שם: (מה) ב"ח והגרי"א, וגם הפג"א אברהם מודה שנה לרצא אם מפרש לו להביא עליו חמץ: (מו) כגון אברהם ושי"א. וצ"ע שם ד'דעתו אפילו אם הישראל יודע שביא עליו חמץ, מכל מקום כל זמן שפירש מנה, אכל פלים שנה שמשפמש עוקדים לכפול בתן חמץ, אפילו סתם אסור להשפיר: (מז) טר"כ ט"ה: (מח) מגן אברהם [פ"ש מצ"ל צ"ק] והגרי"א: (מט) ב"ח מ"א: (נ) סבכ"א שנה ש'פסח: (41) וכן פסק ח"י צד"ס: (42) וצ"ע ב"ה: דעה סימן צד סעיף ג' ובאחרונים שם:

תרי"ג: 1 עסק נתון במכירה. 2 לכת.

* העבנו את אותיות 'שער הציצית' מאות מד עד אוח נ במקומם הנכון והברור, כאשר יבין כל מעיין במקורות המצויים.

הַלְבוּת פֶּסַח סִימָן תנ

ביאורים ומוספים

הנאה, ולא נאסר מצד רוצה בקיומו של החמץ כנזכר כאן לגבי השכרת כלי, שלגבי תנור אין לאסור מחמת טעם זה, שהרי גם אם ישפך החמץ לא יתבקע התנור.

אולם הביי (כאן) יישב באופן אחר, שגם אם יפול התנור לא יפסד החמץ לגמרי, וביאר המאמר מרדכי (ס"ק ו) שהביי ביאר באופן אחר את ענין רוצה בקיומו לגבי השכרת כלי, שמה שרצה בשלמותו של הכלי נחשב גם כרצון שהחמץ לא יופסד על ידי הבקיעה, כיון שאם יבקע יופסד החמץ, ולפי זה לכאורה ניתן היה לומר כן גם לגבי תנור, והיינו מה שכתב הביי שלגבי תנור לא יפסד החמץ לגמרי, ולפיכך אינו נחשב בירוצה בקיומו. וכן כתב גם החו"א (י"ד סי' מו ס"ק ח) בביאור מה שנחשב משכיר כלי לבישול חמץ, כרוצה בקיומו של החמץ.

וכן לגבי הנחת חטים השייכות לנכרי ולעוסות ברוק, על גבי המכה, שהתיר במשנ"ב לקמן (סי' תסו ס"ק א) ככל הנאה שלא בדרך שהתירה במקום חולי, כתב שם, שמי"מ מאפשר להניח חטים שריכבן במי פירות שאינם מחמיצים, אין נכון להניח חטים שריכבן ברוק המחמיץ, ובטעם הדבר כתב בשעה"צ שם (ס"ק ה), שהרי רוצה הוא בקיומו של החמץ.

וליתן מוזנות של חמץ קודם הפסח לעברו נכרי שמונותיו עליו, ולומר לו שיחזיקם כל ימי הפסח, כתב לעיל (סי' תמה ס"ק ט) שאסור, שהרי רוצה הוא בקיומו של החמץ.

וכן לגבי דבר החשוב לבעליו, כגון גרעין היטה שלתהוה בניים וכתבו עליו בכתב אומנות את הפסוק 'ארץ חטה ושעורה וגו', ובהגיע פסח רוצה בעליו להפקירו ולהניחו במקום משומר בשוק באופן שלא ימצאו אדם, וכוונתו לחזור ולזכות בו אחר הפסח, כתב הפר"ח (סי' תסו ס"ק ט ד"ה חשבתי) שאסור להשהותו, כיון שהוא רוצה בקיומו של החמץ ונבנסף למה שצידד שם שהעושה כן עריון יש עליו חובת ביעור.

וכן לענין חלה של ארמור וכו', החשובה מאד לבעליה, כתב בשו"ת ערוגת הבשם (א"ח סי' קיב) שלא מועיל למוכרה לנכרי, כיון שרוצה בקיומו של החמץ [ואולם יש לדון שבאופנים אלו אין לו רוחצים מהחמץ אלא רק מניעת הפסדו, ואם כן דינו תלוי במה שהבאנו בביה"ל לעיל (סי' ד"ה אסור), האם אופן זה נאסר מצד רוצה בקיומו].

והרוצה בקיומו של הדבר האסור כדי לקיים מצוה, כגון ליטול לולב של עבודה זרה לצאת בו ידי חובה, דעת החו"א (כת"י הגר"י קניבסקי עבודת מתנה על מסי' עבודה זרה ע"מ לח, זכחן שאול ח"א סי' אות ה) שאין אסור משום רוצה בקיומו אלא כשמשתמש בדבר או נהנה ממנו, וכיון שהנאת מצוה אינה נחשבת כהנאה, שהרי 'מצוות לאו ליהנות ניתנו', אין אסור ברבר מצד רוצה בקיומו [ולכך הוצרך רש"י בסוכה (לא, ב ד"ה לא יטול) לפרש שהדבר אסור מצד מאיסות לגבורה].

[משנ"ב ס"ק כה]

דָּאָסוּר גַּם גַּפִּי תַמּוֹר לְהַבִּיא עֲלָיו תַמְצָר.³⁶⁹

89) ולהשכיר את עצמו לנכרי כדי לאבד חמץ [כגון שרוצה לשבור חביות של בירה משום פחד השלטון]. כתב בשו"ת פרי יצחק (ח"א סי' טז) שהדבר אסור, הן מצד שמשתכר מאיסורי הנאה, והן מצד שרוצה בקיומו של החמץ, ואף על פי שלגבי יין נסך התיר השו"ע (י"ד סי' קלג סי' ז) להשכיר את עצמו לנכרי כדי לשבור חביות של יין נסך, ואף הוסיף שתבוא עליו ברכה כיון שהוא ממועט בכך את החיפלה, שונה יין נסך שהרי יש מצוה לאבד עבודה זרה ומשמשיה 16 המשך במילואים עמוד

[משנ"ב ס"ק כג]

כִּיּוֹן דְּאִין הִשְׁרָאֵל מְכֻּן שְׂיִתְזִיק לוֹ טוֹבָה, שְׂרִי³⁶⁵.

85) והוסיף המג"א (ס"ק ו) לבאר, שכל הנאת איסור הבאה לאדם באופן שאינו יכול להבדל ממנה וכיון שצריך לפורקה משום צער בעלי חיים, וגם אינו מכיוון ליהנות ממנה, אין צריך לפרוש ממנה, כמבואר בגמרא (פסחים כה, ב).

[ביה"ל ד"ה אסור]

עֵין הַחֲקִיעֵקב וּבְקוֹר־חַיִּים³⁶⁶.

36) שהחק יעקב (ס"ק יב) כתב, שאסור גם במשאילו. והמקור חיים (ביאורים ס"ק ז) צידד להתיר במשאילו, ומשום שכל הטעם לאסור הוא מצד שנהנה בקיומו של החמץ, והיינו דוקא כשבאה לו הנאה חיובית על ידי החמץ, כגון במשכיר [שאם יתבקע הכלי יפטר הנכרי מלשלם לו את דמי השכירות, כמבואר בש"ך (ח"ו"מ סי' שט ס"ק א), ואם כן על ידי קיומו של החמץ באה לו הנאה מחודשת היינו דמי השכירות], אבל כשמשאילו מותר, מפני שהוא רק מונע את הפסד הכלי על ידי החמץ, ואינו אלא כמבירח אר"י על ידי החמץ, ולמעשה כתב המקור חיים שם (חידושים ס"ק יא) שמימי הדבר צריך עיון.

והביא המקור חיים (ביאורים שם) ראיה לסברתו, ממה שמותר לקבל אחריות על חמצו של נכרי בבית הנכרי [כמבואר במשנ"ב לעיל (סי' תמ ס"ק ז)], ואף על פי שהוא רוצה בקיומו, שהרי אם יופסד יתחייב לבעל, ובהכרח שכשאינן הנאה מחודשת על ידי החמץ אינו נאסר מצד רוצה בקיומו. עוד הוכיח כן ממשמעות דברי הרשב"א (שו"ת ח"א סי' קעז) שהובא בביי לעיל (סי' תמ), שאין אסור לשמור לנכרי את חמצו אלא כשמקבל שכו. וכן ממה שהוצרך המג"א (כאן, ס"ק ו) לבאר שמה שנאסר לקנות חמץ לנכרי מצד רוצה בקיומו, היינו כיון שהנכרי מחזיק לו טובה על כך [ראוה מה שכתבנו במשנ"ב לעיל (ס"ק בא)].

ואף שלגבי יין נסך כתב השו"ע (י"ד סי' קלג סי' ז) שגם בחינם אסור לשמור עליו, והיינו משום שרוצה בקיומו שלא יפסד, ביאר המקור חיים (שם) ששונה איסור רוצה בקיומו שנאמר לגבי יין נסך ועבודה זרה מאיסורי רוצה בקיומו שבשאר איסורים, שכן לגבי יין נסך ועבודה זרה טעם האיסור הוא משום שהישראל מצווה לבטל עבודה זרה ומשמשיה, וכמו שכתב רש"י בע"ז (סד, א ד"ה רבנן), ולכן אסור לקיימה גם כשאין לו הנאה מהדבר אלא רק הצלה מהפסד או מצער, מה שאין כן בשאר איסורים אין האיסור אלא מחמת ההנאה שבאה לו מהדבר, ודבר זה אינו נחשב הנאה, וכסברת המקור חיים כתב גם החתם סופר (שו"ת א"ח סי' קטז), לגבי מה שהוצרך המג"א לעיל (סי' תמח ס"ק ה), מובא במשנ"ב שם ס"ק כא) לבאר את הדין שכתב השו"ע שם (סי' א) שלא מועיל ליתן חמץ לנכרי קודם הפסח בימתנה על מנת להחזיר, שהוא משום חומרת איסור חמץ, ולא כתב המג"א שנאסר משום שהוא רוצה בקיומו של החמץ שלא יאבד [שאם יאבד הרי יפטר הנכרי, או על כל פנים יצטרך לילך עמו לדין], וביאר החתם סופר, שמצד רוצה בקיומו של החמץ יש לאסור רק באופן שיש לו רווח על ידי החמץ, ולא כשורק רוצה שלא יפסד את הקרן.

[משנ"ב ס"ק כד]

[שָׁאֵם יִשְׁפֹּךְ הַחֲמֵץ בְּשֶׁקֶה שֶׁהִקְלִי עוֹמֵד עַל-גַּבִּי הָאֵשׁ יִקָּע הַקְּלִי³⁷¹], וְהָרִי הוּא פְּנֵהָ מִן הַחֲמֵץ³⁶⁸.

87) ועל פי ביאור זה, יישב המג"א (ס"ק יא) מדוע לגבי השכרת תנור לנכרי (שו"ע לעיל ס"ד) הוצרכו לאסור מצד משתכר באיסורו

